

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ID 10209
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії: Михальчук Тетяна Вікторівна, 1998 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2019 році Національний університет «Острозька академія» за спеціальністю: 035 Філологія, спеціалізація – 035.01 українська мова та література. Працює: навчання в аспірантурі Національного університету «Острозька академія».

Виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Філологія».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Острозька академія» Міністерства освіти та науки України, м. Острог від 30 червня 2025 року № 67, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Янковської Жанни Олександрівни, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри філософії та культурного менеджменту Національного університету «Острозька академія».

Рецензентів –

Кочерги Світлани Олексіївни, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія»;

Годунок Зоряни Валентинівни, кандидата філологічних наук, доцента, доцента кафедри журналістики та PR-менеджменту Національного університету «Острозька академія».

Офіційних опонентів –

Качак Тетяни Богданівни, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри початкової освіти та освітніх інновацій Карпатського (Прикарпатського) національного університету імені Василя Стефаника.

Цапів Алли Олексіївни, доктора філологічних наук, доцента професора кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова

Херсонського державного університету.

на засіданні 27 серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Михальчук Тетяні Вікторівні на підставі публічного захисту дисертації «Феномен читання в українській літературі для дітей та юнацтва» за спеціальністю 035 Філологія.

Дисертацію виконано у Національному університеті «Острозька академія» Міністерства освіти та науки України, м. Острог.

Науковий керівник: Вісич Олександра Андріївна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація виконана державною мовою. Робота містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, що мають істотне значення для розвитку у галузі філологічних наук, а саме:

вперше:

- здійснено комплексний аналіз феномену читання в сучасній українській літературі для дітей та юнацтва у світлі металітературної концепції із застосуванням системного підходу до вивчення художньої репрезентації читацьких практик у наративному, перформативному, просторовому та образному вимірах;

- введено до наукового обігу корпус текстів сучасної української літератури для дітей та юнацтва як об'єкт дослідження металітературної проблематики та читацьких практик;

- розроблено типологію персонажів-читачів у творах для дітей та підлітків з урахуванням специфіки їх трансформації під впливом читацького досвіду;

- систематизовано авторські стратегії зображення топосу бібліотеки та домашньої книгозбірні як символічних просторів у художньому світі творів;

- визначено специфіку формування аксіологічної картини світу персонажів під впливом читацьких практик у світлі сучасної української культури.

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Здобувачка опублікувала 3 наукових статті, серед яких 1 опубліковано у виданні, індексованому в наукометричній базі даних «Scopus». Також за темою роботи оприлюднено 2 додаткових публікації.

Зараховані статті за темою дисертації згідно вимог пунктів 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року містять обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до мети статті (поставленого завдання) та висновків. Всі наукові праці опубліковано в різних випусках (номерах) наукових видань та мають активний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier):

1. Михальчук, Т. (2023). Метаізація як спосіб конструювання художньої реальності в прозі для підлітків (на матеріалі повісті Наталії Ясіновської «Любов, дідусь і помідори»). *Вісник науки та освіти*, 1(7), 780–788. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-1\(7\)-780-788](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-1(7)-780-788)

2. Visych, O., & Mykhalchuk, T. (2024). Typology and functions of reading performance in contemporary Ukrainian children's and adolescent literature. *Alfred Nobel University Journal of Philology*, 2(28), 76–86. <https://doi.org/10.32342/3041-217X2024-2-28-5>

3. Мініч, Л., & Михальчук, Т. (2023). Художній концепт «книга» в різдвяних оповіданнях для дітей. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*, (27), 73–75. <https://doi.org/10.31891/2415-7929-2023-27-15>

4. Михальчук, Т. В., & Вісич, О. А. (2023). Топос бібліотеки як чинник художнього світу в дитячій літературі другої половини XX – початку XXI століття. *Філологія XXI століття: нові дослідження і перспективи: Тези VII Всеукраїнських наукових читань за участю молодих учених* (м. Київ, 6–7 квітня 2023) (с. 105–106). Київ.

5. Михальчук, Т. (2025). Читання як родинна практика в сучасній українській прозі для дітей та підлітків. *Українська література в просторі культури і цивілізації: Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених* (с. 98–100). Запорізький національний університет.

У дискусії взяли участь голова ради (Янковська Ж. О.), рецензенти (Кочерга С. О., Годунок З. В.), офіційні опоненти (Качак Т. Б., Цапів А. О.) та висловили зауваження:

1. Стратегія вибору текстів для дослідження, яка згідно з описом, базується на огляді видавничих каталогів та списків літературних премій, потребує детальнішого

обґрунтування з урахуванням більш вагомих критеріїв – наявності художньої репрезентації читацьких практик, образу книги, бібліотеки, образів персонажів-читачів тощо.

2. Зважаючи на філологічний профіль дослідження, характеристика діяльності державних інституцій (Українського інституту книги) та громадських організацій могла б бути викладена лаконічніше.

3. Варто звернути увагу на недостатнє обґрунтування дисертанткою ключових теоретичних підвалин дослідження й надання дефініцій, зокрема, таких понять як «нарративна стратегія», «нарративний прийом», «нарративна структура», «модельовання читання» тощо, а також характеристику особливостей літератури для дітей та літератури для юнацтва загалом.

4. З огляду на глибокий культурологічний контекст дослідження, доцільним було б ширше залучити тексти сучасної цифрової літератури, зокрема інтерактивні е-книги для дітей як нову форму читання.

5. Ведучи мову про соціальні контексти читання, варто зауважити певну обмеженість підходу до цієї проблематики. У межах своєї типології авторка розглядає читання переважно як індивідуальну чи колективну практику, фактично зводячи соціальний аспект до кількісного виміру. Проте соціальний контекст читання в художніх творах має значно ширший спектр проявів. Відтак розширення дослідницької оптики в цьому напрямі могло б суттєво збагатити розуміння образів читачів та читацьких стратегій у сучасній літературі для дітей та юнацтва.

7. Варто б звернути увагу на зображення дорослих персонажів-читачів у творах для дітей та юнацтва, адже аналіз їхніх читацьких практик міг би суттєво розкрити персонажів дітей та підлітків, які є ключовими в розгортанні історії.

8. Поряд із проаналізованим корпусом української літератури для дітей та юнацтва варто було б дослідити, як популярні серед юних читачів твори зарубіжних авторів (в перекладах українською мовою) впливають на актуалізацію образів та мотивів читання.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Михальчук Тетяні Вікторівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Жанна ЯНКОВСЬКА

Підпис Янковської Ж.О.
підтверджую
фраг Вік [signature] ОА.